

ABONAMENTUL
 un an . 28 Cor.
 un jum. . 14
 o lună . 2-40
 Nrul de Duminecă:
 un an . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Deák Ferencz-utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Multămite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fil.
 Manuscripte nu să în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Cuvânt către cetitori.

In numele domnilor proprietari ai ziarului „Tribuna” și ai Institutului tipografic din Arad, pe cum și ascultând dorința stimaților noștri colaboratori și a numeroșilor cetitori, ținem să declarăm, pentru a pune capăt clevetirilor nedemne, deslănțuite de jurul nostru, următoarele:

1. Considerăm încercarea unora, de a falsifica însușirea de intransigență a „Tribunei”, prin denunțarea unor presupuse legături ale ei cu bărbați politici înstrăinați de neam, sau chiar cu agenți de ai guvernului, drept o născocire de capete bolnave și infamie, pe care o respingem categoric.

2. Constatăm că, prin așa zisa acțiune de primenire, n'am urmărit nici abatere dela principiile politice noastre și că nu ni-se poate dovedi nici un cuvânt, că ne-ar fi trecut odată prin minte vre-o schimbare de front în lupta pentru programul de idei dela 1881.

3. Ingriiorările Comitetului și teama de tentative de spargere a solidarității, sau de închipuite decapitări, nu intră în intențiile noastre. Ni găsim că o alarmare a oficialității, sau un pronunțament solemn împotriva noastră, ca ziar independent, erau cu totul de prisos și în orice caz erau și o greșală politică, căci vedeau la iveală o suspectă intolență împotriva dorințelor de progres și de regenerare a mișcării noastre sociale și politice.

4. Recunoaștem că în coloanele noastre s'au ridicat hestioni de competență și de moravuri și că ne dăm seama de rănirile ce au putut produce, mai ales că sunt atât de sensibile coardele, când atingi interesele locale și cele personale! Dar e știut, că selecțiunea valorilor astăzi e fatală și că, dreptul de a le cântări, este un drept liber al ori-cărui organ de publicitate, de care vom uza și noi, câte ori vom simți trebuința.

5. Luăm cu bucurie la cunoștință faptul, că în sfârșit Comitetul, cedând opiniei publice nemulțumite și ascultând în parte și de protestările „Tribunei”, e pe calea cea mai bună de a înfiripa o organizație. Iar dacă la adunarea sa dela Budapesta ne mai facea și hatărul de a se pronunța, ceva mai categoric, într'o înaltă chestiune de ordin politic, cum ar fi fost o pildă tratativele de împăcare și declarațiile d-lui Mișu, mărturisim că am fi fost și mai mulțumiți. Excelentă impresie ar fi făcut apoi, dacă

onoratul Comitet, în loc de a se fi constituit în areopag de judecare necăjită, ne-ar fi surprins cu vestea, că unul dintre luminile noastre politice a și elaborat un proiect, care să reprezinte punctul de vedere românesc, în apropiata campanie pentru votul universal. Dar vom aștepta mai departe.

6. Cât pentru încetarea organului oficial „Lupta”, care lasă, fără îndoială, o dovadă dureroasă despre capacitatea publicistică și administrativă a Comitetului, credem că a săvârșit un act de bună și tardivă deslegare de păcate și că eternul non bis in idem ar fi trebuit să-l aibă în vedere. Dacă însă Comitetul a ținut să aibă totuș numai decât un fel de monitor oficial al său propriu, în care să desfășure lupta din nou și să comunice poporului rezultatele pozitive ale faptelor săvârșite, a făcut-o probabil din considerații de muncă mai intensă și ca principiu nu avem nimic împotriva, ci ne bucurăm de noul tovarăș, ce se anunță.

7. Ținem însă să anticipăm, că dacă știrile, puse în circulație, despre intenția Comitetului de a-și întemeia ziarul său oficial aici în Arad, se vor adeveri, vom considera această faptă nesocotită ca o sfidare directă la adresa „Tribunei” și ca o provocare adăvărată la război între frați! Sunt 14 ani decând în acest centru românesc „Tribuna” și cu instituțiile ce-i aparțin, cu jertfe de oameni și de bani, cu încordări supraomenești de energie, a creat aici un centru de statornice preocupări sociale și culturale și de apărare a cauzei naționale, cum până astăzi alt ziar nu se poate mândri. Și sunt atâtea alte centre nesocotite; Sibiiul nu are ziar; Clujul e ca vai de lume; Blajul însuș e strâns în obezile „Unirei”, — iar dintre atâtea locuri întunecoase, cari așteaptă lumină, Comitetul să nu găsiască decât tocmai Aradul? Este acesta un semn de chibzuință a Comitetului despre felul său de a trata chestiunile de solidaritate? Dacă e glumă, o înregistrăm pur și simplu. Dar, dacă vestea se va confirma, dacă aventura se va traduce în faptă, prevenim de-acuma pe onoratul Comitet, că vom considera încercarea sa drept un atentat odios împotriva „Tribunei” și a instituțiilor ei și că îi vom lăsa toată răspunderea, făcându-ne datoria! —

Aceste am avut să le spunem către mulțimea noastră cetitoare, pe care ne răzimăm și pe care am voi să o știm la adăpost de această meschină

șesătură de intrigi, fatale în o viață de luptă dreaptă, când de dragul binelui și al adevărului, cuvântul cade mai aspru și doare mai tare.

Redacția »Tribunei«.

Părerea unui vienez.

O părere liberă și aceasta, dar să nu se sperie nimeni, căci este în altă ordine de idei. E vorba de opinia exprimată, zilele acestea, în revista „Oesterreichische Rundschau”, de către colaboratorul ei politic, dl baron de Chlumecky.

Vorbind despre tratativele de pace dintre guvernul maghiar și noi, Românii, dl Baron de Chlumecky, acest bun cunoscător al cauzei românești, care în numita revistă a mai atins în mod favorabil luptele noastre, se pronunță într'un mod condensat și foarte semnificativ, scriind următoarele rânduri:

»Pe cum puteam să prevedem cu luni întregi înainte, tratativele dintre guvernul maghiar și poporul român n'au putut duce la nici un rezultat. Până acum Românii ce e drept, au rezistat ademenirilor maghiare. Întrebarea însă este, dacă vor mai avea puțința de a rezista înainte? Presiunea exercitată asupra lor este așa de mare, iar Maghiarii înțeleg așa de minunat să întrebunzeze aparatul întreg al administrației și al justiției lor în scopurile lor de desnaționalizare, încât continuarea sistemului actual de guvernare va înfrânge și puterea de rezistență a Românilor. Astfel că, dacă odată noi, cei din Viena, vom întreba: unde sânt »naționalitățile« din Ungaria, cu sprijinul cărora voiam să ne împotrivim aspirațiilor maghiare, ne vom pomeni, că nu mai putem conta pe acești aliați ai noștri, pe cari singuri noi i-am abandonat...»

Iată aici părerea unui distins scriitor politic din Austria. Și cum din afară s'au rostit așa de puținii bărbați competenți asupra acestei chestiuni, ce ne-a frământat atât de mult în timpul din urmă, cum ideea aceasta a baronului Chlumecky este atât de originală și de îndrăzneată, e bine să-i cântărim importanța.

Vedem deci, înainte de toate, că în cercurile germane a fost din capul locului o absolută îndoială în lealitatea guvernului maghiar față de Români. Interpretul acestor cercuri, dl Chlumecky, ne vorbește aici de o suspectă operă de „ademenire” a guvernului. Este ca și când ar zice, că la Viena s'a simțit îndată stratagema guvernului maghiar de a căuta toate căile posibile și a simula numai o pace artificială, pentru salvarea aparențelor.

Observăm în acest punct că sentimentul acesta al Vienezilor l-am împărtășit și noi, Românii, dela chiar începutul preliminarilor de pace. A fost mai întâi firea noastră cea sceptică, ce nu ne-a lăsat să credem în minuni. Au fost multe fapte ale guvernului, îndreptate în contra noastră, cari erau în absolută contradicție cu orice velleitate pacifică. Și a venit mai pe urmă solemnă teorie cu dușmănia dintre „egal la egal” și a mărit prăpastia. Astăzi numărul celor optimiști între noi și a celor ce au o bună doză de încredere în glasul Sirenei chemătoare a scăzut în mod considerabil. Și oameni de lealitatea dlui Mișu, cari ar încerca, cu inimă curată, să dispună sentimentul public al Românilor spre făgașul unei înțelegeri, par a porni o muncă zădarnică.

*

Așa dar ce vom face în viitor?

Părerea dlui Chlumecky aici e foarte pesimistă. Dsa cunoaște tărnia administrației, vede mâna zdrobitoare de libertate a justiției maghiare și în consecință ne prezice un trist viitor. Părerea omului politic din Austria este, că, cu ajutorul administrației și a justiției, noi vom fi complet desnaționalizați, puterea noastră de rezistență va fi biruită în curînd și dacă nu ne vom supune de bună voie, ne vor doborî direct legile țării.

Ce e drept, bărbații aceștia luminați ai popoarelor văd totdeauna mai departe. Părerea dlui Chlumecky poate să fie și în acest punct întemeiată, în fața forței majore, în fața unei majorități, care deține toată puterea în stat, este greu să rezistăm la infinit. Sistemele de corupție își dau roade de pe acum și clipele vieții noastre interne sînt uneori atât de tulburi și de amețitoare, încât se pare că viitorul se pierde într-o ceață îndepăr-

tată. Dar să ni-se îngăduie totuși o ultimă speranță. Credem că slăbiciunea aceasta evidentă de a rezista, de a ieși la suprafața unei lupte mai largi, este numai trecătoare. Căci vremile se schimbă, oamenii se înlocuiesc, mijloacele de luptă se regenerează și nimeni n'are să poată înfrînge pe cei mai băștinași locuitori ai acestei țări.

*

Iată Baronul de Chlumecky ne-a indicat singur un astfel de mijloc. Și la rîndul nostru îl împărtășim, căci l-am semnalat și noi în diferite articole.

În articolașul său din „Oesterreichische Rundschau”, dsa vorbește de Români ca de o naționalitate aliată și exprimă părerea, că naționalitățile din Ungaria ar fi putut fi singurul sprijin al Vienei împotriva aspirațiilor maghiare. În părerea aceea de rău, exprimată la sfîrșit, pentru faptul că noi, Românii, am fost abandonati și sacrificați de cercurile vieneze, vedem un fel de reproș adresat celor competenți, cari privesc liniștiți la lupta aceasta surdă și nu fac nimic pentru împiedicarea unei hegemonii atât de vinovate.

Pentru noi Românii părerea aceasta a baronului Chlumecky, în clipele de astăzi, ne vine ca o prețioasă indicație. Este sigur că politica noastră trebuie să aibă și orientări de acestea, mai largi și să privească situația din punctul de vedere al popoarelor din întreaga monarhie austro-ungară. Desvoltarea provinciilor austriace, libertatea politică și națională a diverselor popoare de acolo, triumful principiilor democratice prin legea lor electorală, sînt tot idealuri, la cari trebuie să răvnim și noi. Dar ca să ajungem la ele și ca popoarele aceleiaș monarhii să nu fie conduse după două sisteme deosebite de cătră acelaș monarh, avem

nevoie ca Viena să aibă o mai caldă părtinire și un mai simțit sprijin moral pentru luptele noastre. Căci numai când se va întîmpla aceasta, rezistența ne va fi mai ușoară. Și când este vorba de o alianță împotriva aspirațiilor maghiare, ni se pare că nu naționalitățile dela noi, ci Viena ar fi datorate să premeargă cu pilde de prietenie.

Conferențele de partid nu trebuie decât anunțate. În sfîrșit un strop de dreptate! Dl. Dr. Nestor Opreanu, avocat în Sănmiclăușul-mare, după multă trudă și risipă de cerneală, a reușit — după cum ne scrie — să obțină dela ministerul de interne, ca dela supremul for politic al administrației, o declarație de mare preț ce privește respectarea, din partea forurilor administrative, a libertății conferențelor de partid. La un apel al dlui Opreanu ministerul a adus anume hotărîrea, că »ținerea conferențelor de partid nu e condiționată de nici o permisiune», după ce libertatea acestor conferențe e garantată în mod clar în articolul de lege XXXIII: 1874, §-ul 104.

Știm că slujbașii administrației, de toată categoria, începînd dela cei mai lacomi de merite patriotice și până la cel din urmă »coadă de topor», au contestat în nemărate cazuri în trecut acest drept caritabil și că au oprit în mod volnic conferențele partidelor politice nemaghiare. Urmînd aceeaș practică samavolnică a oprit și notarul comunal din Sănmiclăușul-mare, conferența anunțată de partidul național german pe 17 Aprilie n. anul acesta, în acea comună. Bineînțeles însă, că șefii partidului german dnii Dr. Ludovic Kremling și Reinhold Hagen, au disconsiderat orgoliul politic al notarului din chestiune și că au stăruit ca conferența totuși să se țină, după cum s-a și ținut apoi. Santinela ideii de stat, firesc a jurat numai decât răz bunare și a osîndit pe cei doi fruntași germani, dimpreună cu pe alți membrii ai partidului, prezenți

FOIȚA ZIARULUI TRIBUNA

Putregai și jărăfec.

— Insultătorilor d-lui Goga. —

De I. Stoian.

Quos vult perdere Jupiter, dementat prius.

Mi-a venit pe buze fraza latinească de mai sus, și am rostit-o, așa pentru mine, în vreme ce degetele-mi motofoleau nervos ziarul plin de insulte la adresa dlui Goga. Peste puțin însă mi-am dat singur cea mai formală desmintire. Gândisem greșit. Cuvintele acestea nu se pot aplica micilor calomniatori. Ei nu sînt decât puțină pleavă din bogatul grâu al neamului nostru; și apoi, mintea, Jupiter nu li-o poate lua, fiindcă n'au avut-o niciodată. După aceea, prea 's de neînsemnați pentru a atrage asupra lor măcar mânia temutului Fulgerător. Ași face și eu — biet muritor ce sînt — ca Jupiter Olimpianul și așa lăsa în pace aceste iasme ale măruntelor patimi, dacă personalitatea dlui Goga n'ar fi așa de spe-

cială, în împrejurările și mai speciale, ale căror flacări îl bat atât de luminos.

Cazul nu e unic în istoria societăților; el se va repeta încă, la infinit. Este așa de tristă această constatare, care rezumă chinuitoarea luptă a luminei cu întunericul, a omului superior cu mocirla mediocrității. Ea mai sintetizează și neghiobia oarbă a omenirii, a aceleiaș omeniri care într-o explozie de ură nemuritoare și idioată, a răstignit acum douăzeci de veacuri pe cel ce se jertfia pentru binele ei...

Nu mă gândesc un singur moment să fac aici comparații ridicole ori deplasate; cu exagerări de acest fel aș reuși cel mult să-l servesc foarte rău pe domnul Goga a cărui parte o iau cu prilejul polemicilor sale. De alt-fel pe dl Goga îl văd așa cum trebuie să-l văd: un poet plin de talent, o inimă mare, o personalitate luminoasă și un aprig și cinstit luptător al cauzei românești. Mai mult decât un luptător: dsa este unul din conducătorii ei, ridicat la acest rang de talentul dsale, de tot felul său de a fi, de acel excendent moral al oamenilor superiori, care

se impune instinctiv... Să nu ne mire de după enumerarea atâtor calități, că există individuoși care-i vor răul — fără să reușească de altminterlea — și cari, ca broaștele rîioare din *Chantecler*, ung cu bale rădăcinile și partea din trunchiul copacului, în dorul lor a împoșca cu venin privighetoarea ce căntă sus, ascunsă în ramuri, nepăsătoare și mină...

O spusei, calomniatorii d-lui Goga sînt neînsemnați, ei nu merită importanță dacă a judeca după rezultatul ce l-au atins cu instigările lor și care s'a manifestat prin o aproape unanimă protestare. Dacă am sta însă să cum pănim *intențiile* lor, ei merită interes. Căci sufletul lor strîmb, în mintea lor obtuză pe timile se ciocnesc, cu o putere elementară. Din fericire pentru noi, ei sînt serviți de o inteligență slabă, care îi face de rîs, iar personalitatea lor — de cele mai multe ori aninimă — e moale și vâscoasă ca trupul un cloțan... Așa că, o silă nețărmurită și holbe de rîs sînt efectele campaniei lor.

Dar o mînie surdă îți strînge inima cînd te gîndești că — ceva mai inteligenți, ce-

Fabrică de parchete,

Gluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad

Primește prelucrarea completă a produselor.

conferență. Impotriva acestei osânde dl Opreanu a anunțat apel la vic-comitele comitatului, care a redus-o încâtva, dar a menținut totuși punibilitatea acuzațiilor pe motiv că notarul a fost în dreptul său când n'a îngăduit ținerea conferenței. Sentința vicecomitelui a fost apelată la ministerul de interne, care a achitat pe fruntașii germani invocând motivul legal de mai sus.

Aducem aceasta la cunoștința publicului românesc spre orientare.

România pe calea progresului. Ziarul »Neues Wiener Tagblatt« publică un articol intitulat »România«, în care zice că țara e în ajunul alegerilor generale și relevă succesul regimului de aproape patru ani al partidului liberal pe toate terenurile prevederii sociale. Autorul articolului conchide că statul, poporul, țara și societatea română se găsesc într-o stare de dezvoltare mereu crescândă în urma politicii eminamente civilizatoare a României.

Partidul liberal român poate să aștepte în liniște aprecierile rezultatelor muncii depuse.

Noul guvern austriac. Din Viena se telegrafiază: Tratatul baronului Bienerth cu șefii de partid pentru alcătuirea noului guvern au reușit în parte. Noul guvern — guvern provizoriu de funcționari — ar fi numit în zilele dintâi ale lui Ianuarie.

Ministru-președinte va rămânea tot Bienerth. Dintre foștii miniștri își va menține portofoliul și ministrul de comerț Weisskirchner.

Miniștrii comuni în Budapesta. Pentru a lua parte la ședințele delegaționale, miniștrii comuni Aehrenthal, Burian și Schönaich sosesc la Budapesta deja în cursul zilei de mâine. Cea dintâi ședință va avea loc Miercuri, în 28 Decembrie, Joi se va face recepțiunea delegațiilor în palatul regal din Buda, iar de Vineri începând se vor ține ședințele comisiunilor. După cât se afirmă din izvor semificios, e cu puțință ca discuțiile delegaționale să aibă un singur obiect și

anume proiectul de indemnizare de 4 luni ce se va depune din partea ministrului de finanțe comun Burian. În restimpul celor patru luni cheltuielile guvernului comun vor fi normate de bugetul de pe 1910.

Sortile panmaghiarizmului. În numărul de Crăciun al ziarului »Budapesti Hirlap«, un înfocat soldat al panmaghiarismului romantic se îndeletnicește pe două coloane întregi cu calcularea rezultatelor ce poate să dea recensământul din acest an. După ce arată curente economice și sociale ce au influențat în deceniul din urmă fluctuația populației în Ungaria, conchide că Ungurii n'au nici un motiv să se teamă de rezultatele recensământului, deoarece cel mai mare coeficient de sporire va fi și de data asta de partea lor. Cel mai mic spor în creștere se va constata la Slovaci, cari în urma emigrărilor în mase, nu se vor fi sporit mai mult decât cu vreo 50—60,000 de suflete. Cel mai mare spor, îndată după Unguri, îl vor avea Români și anume, vreo 200,000 de suflete. Singurul popor care nu va arăta nici o creștere e poporul german, care — spune autorul — în ciuda propagandei pangermaniste, a scăzut în acest deceniu cu vreo una sută de mii de capete. Cu alte cuvinte, maghiarizarea a realizat cele mai mari succese la masele germane, iar cele mai mici la Români. Cu toate acestea autorul n'are cuvânt să întristeze pe conaționali săi cu gogorița dacoromânismului, căci Ungurii vor atinge anul acesta aproape limita majorității absolute a întregii populații din Ungaria (inclusive și Croația și Slavonia). Cei mai spornici dintre urmașii arpadiani sânt cei din orașe, acolo progresa mai cu seamă și maghiarizarea. În felul acesta — încheie autorul — noua statistică a populației va fi un falnic stâlp de demarcațiune în calea de cucerire a maghiarismului.

Și se poate ca într'adevăr rezultatele recensământului să confirme speranțele entuziastului nostru compatriot, după ce considerațiile ce prezidează în rivna recensorilor — recrutați în mare parte dintre deregătorii administrației și dintre cei ai pepinierelor de maghiarizare — sânt cele mai proprii a realiza aceste speranțe.

Nu știu ce vor.

— Declarațiunile d-lui Vasile Goldiș. —

Domnul Vasile Goldiș, directorul viitorului organ al partidului național care va apare în Arad, face niște interesante declarațiuni în numărul de Crăciun al ziarului unguresc »Aradi Közlöny«. Din aceste declarațiuni aflăm, nu spre cea mai mică surprindere, că noul organ proiectat de partidul național român în Arad, va fi în realitate nu un organ al partidului național ci organul oficial al partidului naționalităților, în limba românească. Asta ni-o spune d. Goldiș, directorul.

Iar noi constatăm că confuzia este nu se poate mai mare și mai regretabilă.

Înțelegem, ca un organ național românesc al partidului ori al nepartidului să-și ia în programul său susținerea ideii de alianță a națiunilor asuprite, cum o au asta toate organele noastre naționale, dar un organ românesc, întemeiat numai pe ideia aceasta, îngustă desigur și incoloră, să ni-se ierte țaria expresiei, dar ni se pare o mică renegare a principiului național, care a fost și este ideia centrală și conducătoare a tuturor ziarelor noastre naționale. Nu spunem că ideia ar fi în sine absurdă, deși n'am avuzit încă să se fi înființat un ziar, de pildă, a coaliției ungurești, ca să rămânem la pildele ungurești pe cari le imităm atât de mult, ori de vre'un ziar oficial de pildă al Triplei Alianțe, și dacă ziarul ar fi al d-lui Goldiș, n'am avea nimic de zis, cunoscând prea bine noua d-sale evoluție spre ideile materialismului marxist.

Dar ar fi trist dacă astfel de opinii ar ajunge să se valideze în partid, turburând limpezimea ideilor noastre conducătoare. Gândiți-vă bine. Ce rost poate avea un ziar românesc al partidului naționalităților? Mai întâi el ar fi cetit, numai de Români, prin urmare n'ar avea nici un înțeles ca partidul naționalităților compus din 3—4 națiuni să ție un organ pe care

mai vânjoși decât sânt — și criminalele lor tentative ar putea să ne facă atâta rău. Căci e criminală străduința — în păcătoasele condițiuni în care trăim — de a distruge într'un om ca dl Goga, una din cele mai prețioase unelte de revendicare pe cari ni-le-a hărăzit Cel de sus. E neghioabă și de neiertat intenția de a înfățișa dușmanilor într'o lumină searbădă și falsă, ca într'o oglindă ciuruită, pe una din gloriile neamului nostru. Respiră trădare apucăturile acestea — și trădarea merită ură și dispreț...

Din fericire, vorbele de mai sus sânt toate la condițional. Realitatea e mai liniștitoare, fără ca insultătorii să fie mai curați. Tot murdari rămân și nu le menajăm nici sila nici disprețul nostru. Rămâne încă să dovedim cât de stângaci sânt în felul cum injură și că în loc de-a înăbuși jăratecul cu putregai, ei l-au ațâțat făcându-l să strălucească și mai tare...

Mai întâi, observați-i cum îi orbește patima de tare, de-i face să jongleze cu acuzați atât de copilărești, atât de liliare în naivitatea lor pretențioasă!... Autorul *Unui Om* și al *Frumuseii cea de pe urmă* să nu se sinchisească deci când îl întrebă bieții cu ce bani călătorește el în Apus, nici când îl învinuiesc că nu săvârșește munci grele cu sapa ori cu târnăcopul. Calitatea muncii dlui Goga nu e de măsura creierului lor. Ei nu știu, ei nu pot pricepe că poetului îi e de-ajuns să-și strângă visele în câteva strofe pentruca ele să răsune prelung în sufletele noastre și să ne îndemne la fapte mari... Pe când bietul fierar

bate toată ziua nicovăla cu ciocanul și nimeni nu știe de el!... Când a scris dl Goga articolul d-sale »Copiii nimănu« sânt sigur că n'a muncit o lună în șir și nici bicepsii nu și-a obosit ca tăetorul de lemne — dar pe urma acestui articol, scris în »Apus«, cum ar spune mititeii — pe urma acestui articol o mulțime de studenți de-ai noștri vor avea ani întregi, de aci încolo, o bibliotecă de consultat și în pieptul lor va pătrunde căldura, în mintea lor se va răsfîrge lumina marilor scriitori români... Ei nu știu, ei nu pot pricepe, acești oameni de plâns, că multe inimi obidite s'au însuflețit citind poezii, că ele sânt pentru suflet ceea ce e o înghițitură de apă pentru rătăcitorul din Sahara arzătoare, căci ele dau puterea de-a rezista acelora ce vor să ne facă să uităm cine sântem... Ei nu știu.. ei nu știu că poetul nu e altceva decât un canal prin care se scurge simțirile mulțimii, că sufletul lui prinde și revarsă sufletul unui popor întreg, așa cum fluviul duce la mare apele primite din mii de râuri și de pârâiașe mici... Ei nu știu toate astea, și de aceia insultă, de aceia se sbat, de aceia sufăr de răutatea lor neputincioasă, bieții chinuți!...

Mă gândesc acum și la dl Goga și-mi zic că, cu toată inteligența sa, cu toată cunoașterea adâncă de oameni și de lucruri ce trebuie să aibă, injurători atât de meschine nu-l pot lăsa nepăsător. Are și el o inimă ca tot omul, mai simțitoare chiar ca cei obișnuți, și inima trebuie să-i sângereze de atâtea porniri

vărămașe. Orice s'ar întâmpla însă, îl rugăm — căci sânt sigur că mulți cugetă ca mine — îl rugăm să nu obosească nici să se bată cu gânduri de retragere din marea simfonie a neamului nostru fără de noroc. Dl Goga n'are acest drept, în condițiile în care trăim. Strigătele noastre de durere ar fi în stare să-i darme turnul de ivoariu în care s'ar retrage. Talentul d-sale e una din gurile prin care neamul românesc din Transilvania își rostește suferințele lui. De-alminterea dl Goga n'are această intențiune: singur ne-a spus-o în articolul d-sale. »Pro Domo...« Și când te gândești că dușmanii lui l-au numit »Milordul Goga«!...

Milord Goga?... Poate dacă s'ar fi ținut de parte de frământările noastre... Maiestatea Sa?... cum îl numește dl Birău?... Poate c'ar merita și acest titlu ironic dacă ar fi închis ochii și nu s'ar fi sinchisit de poteca lăaturalnică și strâmbă pe care a pornit-o acest domn... Dar Goga vede toate, denunță toate vicleniile, e intransigent când e vorba de cinstea noastră politică. Și cât de salutare 's pentru o națiune rechizitoriile unui poet! O știau bine cei din Franța când Victor Hugo își urla sila de nedreptate și setea de justiție în *Les Châtiments*. O știa și Italia prin Dante și mai apoi prin Carducci... O știau și Ungurii prin Petöfi... Și atâtea alte națiuni obidite o știu!...

Noi să-i cinstim pe scriitorii noștri și să nu îi distragem din folositoarea lor activitate prin înțepături nedemne de ei și de noi. De se ivesc însă oameni cari, ca cei din cazul de față, vor să stingă jăratecul unui suflet distins, cu putregaiul simțirilor pervertite — să-i

il poate ceti numai o singură naționalitate. Se va face și în limba slovacă, nemțească sîrbă, ruteană câte unul? Dar atunci acestea pot fi tot așa de bine organe ale partidelor naționale respective, cu atât mai virtuos, că partidul naționalităților n'a desființat partidele naționale ale națiunilor aliate.

Ce ar dovedi însă în ultima analiză un *organ românesc* al partidului naționalităților? O incursiune de idei, protivnice ideii naționale românești, în partidul istoric național român. O alunecare a spiritului public de pe cărările istorice ale naționalismului românesc și o îndrumare a lui spre țintele neclare ale unui naționalism cel mult doctrinar și științific. O trunchiere a ideii naționalismului nostru, care s'ar inspira numai din idealul unei minorități a neamului întreg.

Iată de ce credem că onoratul comitet ar fi bine totuși să fie mai întâi în clar cu ce voiește înainte de a face ceva. Pentru că evident nu poate să voiască, ceace spune dl Goldiș.

Nostim mai este și răspunsul dlui Goldiș asupra atitudinii organului pe care l va redacta d-sa. Dl Goldiș, nu știe încă în ce spirit va redacta noul ziar, fiindcă n'a hotărît încă comitetul. Dar va hotărî în curând comitetul și atunci va ști și d-sa dacă e să fie intransigent ori nu.

Altfel să-i dăm cuvântul dlui Goldiș.

— În scurtă vreme se va porni în Arad o nouă mare gazetă românească. Cotidianul acesta va fi organul oficial al partidului naționalităților. Nu pot să spun cu siguranță dacă noul ziar va putea să apară la anul nou românesc, adică la 14 Ianuarie. Nu știu dacă vom putea organiza până atunci redacția, pentru că dorim o redacție puternică și agilă, care să fie conștientă de marea ei muncă și în stare să o și săvârșiască. Controlul muncii redacționale și îndrumarea politică a ziarului va fi încredințată unui «comitet de redacție» de 14 membri. Dintre arădani vor face parte din comitet foștii deputați domnii, Dr. Iustin Marșlev, Dr. Cornel Iancu și Dr. Romul Veliciu.

— Noul organ va fi intransigent sau moderat?

— Asta depinde de la hotărîrea partidului. Fiind organul oficial al partidului, va interpreta întotdeauna punctul de vedere al partidului.

— Ați pomenit de partidul naționalităților și nu de partidul național român. V'am înțeles bine?

— Da. Noul ziar va fi într'adevăr organul naționalităților din Ungaria. E știut că de vreme

lăsăm să facă. Jăratecul va consuma putregaiul, care va contribui astfel a-i întei focul și scânteierea lăsând în urmă-i o mîină de cenușă pe care o va spulbera vîntul...

IDILĂ.

Cîmp imăruntit de brumă
Strătaiat de un mic izvor,
Ce-și alunecă în unde
Glasu-i veșnic călător.

Trei plopi înșirați pe malu-i
Cîntă-o doină; sus pe cer
Printre stele ride luna,
Două stele iată pier!

Pace-i totul, totul doarme,
Numa 'n deal lucește-un foc
Și un cioban doinește 'n fluier
— Dragoste fără noroc!

Dorel.

mai îndelungată s'a pornit o mișcare vie pentru a stringe naționalitățile într'un partid unitar. În scopul acesta vom organiza în luna 14 Ianuarie mai multe meetinguri, în Arad, Lugoj, și Sebeșul-sășesc. Nu e cu neputință că vom organiza adunări și în comitatele din Nord. Scopul adunărilor e organizarea naționalităților. După munca aceasta de organizare vom convoca un mare congres al naționalităților, în care vom discuta mai amănunțit organizarea partidului regional. Chemarea acestui partid e să lupte pe toate terenele și în toate direcțiile împotriva șovinismului unguresc. În fruntea comitetului central de organizare stă dl Dr. Teodor Mihali. Dintre arădani nu face nimeni parte din acest comitet.

Precum aflăm noul ziar va fi tipărit în tipografia episcopescă din Arad.

Conducătorii ziarului, domnii Vasile Goldiș, Dr. Ioan Suci și Dr. Ștefan C. Pop au fost ieri d. a. la P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp, ca să facă acordul în privința tipografiei.

Serisori din București.

Acțiunea partidului naționalist-democrat. — Căminul martirilor. — Progresele învățămîntului. — Act de recunoștință. — În amintirea lui Teodoru.

București, 12/25 Dec.

Atât în capitală, cât și în provincie au început agitațiile în vederea apropiatelor alegeri dietale. Se fac sforțări din partea tuturor pentru câștigarea voturilor alegătorilor. Se fac promisiuni mari, se anunță noi reforme, se vorbește în numele patriotismului și al dragostei de neam. Muți au cuvinte așa de măgulitoare la adresa acelor străini, cari, grație indulgenței corporilor legiuitoare, au pătruns în cetățuia românească și acum caută să-și speculeze dreptul de vot. Apar ziare și reviste al căror scop este de a populariza în primul rînd anumite persoane sau grupări politice. O acțiune intensă desvoltă cu deosebire partidul conservator-democrat de sub șefia dlui Take Ionescu, partid, care-și discută cu conservatorii de sub șefia dlui Carp dreptul de succesiunea la guvern.

În cele mai multe cercuri candidaturile sînt fixate, celace a dat, firește, depe acuma prilej la o mulțime de nemulțumiri.

În viitoarele alegeri, partidul naționalist-democrat va porni la luptă cu mai multă energie. Și, după toate probabilitățile, profesia dlui Iorga că, într-o viitoare sesiune legislativă, numărul reprezentanților naționaliști va fi mai mare, se va îndeplini. Naționaliștii au fixat până acum mai multe candidaturi în centrele, unde aderenții acestei mîntuitoare idei sînt mai numeroși. După cât se știe, până acuma s'au fixat următoarele candidaturi:

La Iași vor candida domnii N. Iorga, A. C. Cuza și Tărăbuță. La București dl Petre Liciu, popularul artist al Teatrului Național; la Drobeta, d. Nicolii; la Botoșani, d. N. Iorga; la Suceava și Huși d. I. Zelea Codreanu, profesor la Huși; la Brăila, P. Jecu, A. C. Cuza și N. Iorga; la Rîmnicul Vilcea, d. Andrei Livezeanu, avocat, directorul revistei «Domnia Legilor»; la Buzău d. C. A. Filitti, mare proprietar și unul dintre cei mai activi luptători ai ideii naționale; la Rîmnicul Sărat, d. N. Dicescu, avocat, directorul ziarului «Cuvîntul». La Tulcea va candida profesorul Moșil, iar la Constanța dl Cotta; la Birlad, d. Victor Artenie. Toți aceștia candidează la colegiul al doilea și al treilea, unde au mai multe șanse de reușită. Căci din colegiul al doilea fac parte cu deosebire intelectualii, cari împărtășesc în mare parte ideea naționalistă.

În vederea unui rezultat favorabil se vor ține în scurt timp un mare număr de întruniri populare, la care se va arăta principiile partidului naționalist și se va cere alegătorilor să-și dea seama de împrejurările grele, prin cari trece

neamul românesc și rupînd cu tradiția trecutului, să-și manifesteze liberi părerile. Până acum, avînd în vedere forțele, de cari naționalii dispun, par asigurate mandatele dela Iași, Brăila, Rîmnicul-Vilcea și Buzeu. Firește profesia sigură nu se pot face. În tot cazul naționalii vor pune candidații în marea majoritate a cercurilor, spre a propaga cât mai mult ideile, de cari acei cari au înființat acest partid, au fost conduși. La București artistul Liciu, om cult, cu foarte frumoase sentimente naționale, bărbat pătruns de sfîntenia unității noastre sufletești, se bucură de foarte multe simpatii. Astfel încredințarea lui nu este exclusă.

Cum ne fură ocupațiile zilnice, de ne uităm de toți și de toate, până și de acei, cari ne au în jurul atît de aproape și atît de dragi, până și de acei, cari ne au făcut atîta bine. Câți din tîrîm generație mai știu de eroii, cari au luptat în umbră, pentru a ajunge poporul nostru acolo, unde este astăzi. Iată de ce înființarea unui comitet care să țină în evidență aniversările marilor noștri luptători, trebuie privită cu simpatie, trebuie încurajată cu căldură. Un astfel de comitet s'a format ieri, în urma apelului lansat de dl D. C. Butculescu, sub numirea de «Comitetul național român pentru comemorarea martirilor neamului».

Acest comitet își propune ca, prin serbări și conferențe să popularizeze numele și să cultive respectul față de memoria tuturor acolora, cari au servit cauza mare și dreaptă a poporului românesc. Să țină cont de acei, cari au lepădat toată grija cea lumească, au renunțat la interesele lor spre a se pune în serviciul intereselor naționale. Să deștepte în tîrîm generații dragoste față de muna lor adeseori așa de slab răsplătită, să s'arate cum adeseori au trebuit să se confrunte neplăceri venite tocmai dela acela, cari au trebuit să se închine în fața ideilor noi lansate de dănsii. S'a ales o comisiune care va elabora statutele acestui comitet.

Comitetul s'a constituit sub presidenția dlui Butculescu. După constituire s'a fixat programul pentru sărbătorirea regretatului Ioan Russu Șerbanu, a cărui comemorare se va cere ceremonia dimineața în biserica sf. Gheorghe. Serbarea va avea un parastas pentru odihna sufletului regretatului luptător. După parastas vor vorbi dl D. C. Butculescu. Un delegat al Ligii culturale și un delegat al Sindicatului ziaristilor din România vor arăta meritele fericitului defunct. Pentru serbarea să fie cât mai impozantă, s'a lansat manifeste, prin cari publicul românesc este lașitat a lua parte în număr cât mai mare la această comemorare.

D. C. Arghirescu, șeful serviciului statistic de la ministerul de instrucție, publică o interesantă lucrare asupra localurilor de școală din România și a progreselor făcute de învățămîntul primar.

În anii 1895 și 96 în România funcționau 387 școli de învățatori, cari făceau instrucție a 198.534 copii de șăten. Aceasta din cauza lipsei de localuri potrivite. Comunele rurale n'au satisfăcut multă vreme îndatorirea dată de legea din 1864 de ași clădi școale și ale întrefine. Dela 1887 încetează ministerul a început să lucreze cu toată hotărîrea pentru combaterea acestei stări de lucruri. S'au elaborat proiecte pentru tot felul de școli primare și comunele au fost constrînse să îndeplinească îndatoririle impuse de lege. Grație acestei proceduri, până la 1897 s'au construit 1850 de localuri de școală.

Chestiunea localurilor de școală a fost definitiv tranșată prin legea casei școlilor din 1899. Această casă are însărcinarea de a face comunităților să construiască școalele necesare. Rezultatul de pozițiilor acestora se vede acum. Până astăzi s'au construit 2088 de școale, dintre cari în ultimii trei ani s'au construit 819. Mergînd pe calea aceasta, în curînd vom avea școli în toate satele. Numărul analfabeților, cari sînt destul de mulți va scădea treptat. Și, odată, cu lumina se va ridica și bunăstarea economică a șătenilor.

Da. deputații și senatorii României s'ar gândi mai mult la versurile din Doina lui Eminescu: «cine-a îndrăgit străinii, mîncă iar inima cînticului, ar fi cu mult mai scrupulosi la votarea calitatii de cetățean a atîtor străini, cari, după ce au

ajuns în frumoase situații economice, capătă pofta de a intra și în luptele politice. În sesiunea aceasta Camera a votat încetățenirea jidanului Iaroslavici, care mai acum doi ani a tras câteva gloanțe asupra unor nevinovați țărani din Băicoi. Iar senatul s'a grăbit să decreteze de cetățean român pe Eugen Porn, care gălise de cuvânt să batjocorească pe toți actualii scriitori români. Apeul societății scriitorilor români de a respinge cererea jidănașului a fost uitat. Interese mari de stat au reclamat, se vede, refuzul acestui apel, care venea din partea celor mai de seamă lil al poporului nostru.

Grație unui sistem nenorocit, sânt apoi o mulțime de Greci, Bulgari și Sârbi, cari, dându-se drept Români macedoneni, cer recunoașterea calității de cetățean român, fără a-și mai face stăgmul ceruțide lege. Odată ajunși cetățeni români, aceștia se amestecă în toate chestiunile politice, fac pe umanitarii, pe cosmopolitiții, răspândesc în jurul lor sămânța disprețului de tot ce e românesc, fără ca cineva să i mai poată trage la răspundere, fără ca să mai poată fi aplicat față de dânșii regulamentul privitor la expulzări. Un caz recent, foarte caracteristic s'a petrecut la Brăila, unde zilele acestea a încetat din viață consilierul județean Mihai Stănuț, care mai anii trecuți fusese votat de corpurile legitime, ca fiind Român din Epir. Deschizându-i-se testamentul s'a văzut că faimosul român din Epir lasă patruzeci de mii de lei, bani câștigați din exploatarea muncii bietului țaran român, pentru internatul grecesc din comuna Kato Sudena de lângă Ianina. Acest internat, fiind situat într'un centru românesc nu urmărește altceva decât desnaționalizarea prin școală a tinerilor viștate aromâne. Va să zică «Românul din Epir» a lăsat prin testament banii pentru cel mai mare dușman al Românilor.

O lecție destul de frumoasă pentru legiutorii țării românești, cari n'ar trebui s'o uite cu ocazia cererii altora din pânua românului Mihai Stănuț, când vor mai râvni la cetățenia românească.

Insitutorii din București au ținut o consfătuire, la care au luat hotărârea de a înființa, în amintirea regretatului D. A. Teodoru, un fond cultural, care va purta numele fostului secretar general. În acest scop se vor lansa liste de subscripție în țara întreagă. De asemenea și profesorii dela școlile secundare au luat inițiativa înființării unui fond numit «fondul D. A. Teodoru» pentru încurajarea elevilor săraci, dar lipsiți de mijloace.

Correspondent.

Bănuelile se risipesc...

— Fapte și documente. —

Asupra unei greșeli.

»Secolul« din București, organul de frunte al partidului liberal din România, publică, la loc prim următorul articol:

Cele ce se petrec de câțiva timp la frații noștri de peste munți, trebuie să ne atragă deosebită și măhnită noastră atențiune.

E o vorbă care se repetă adesea la noi, că față de treburile cari privesc politica Românilor din regatul unghuresc, sau pe cea a fraților bucovineni, noi trebuie să ne ținem în cea mai mare rezervă, să ne ferim de orice discuții și chiar de orice aprecieri asupra acțiunii lor, — și altele de acestea. Acest punct de vedere în ce privește linia noastră de purtare față de viața și lupta politică a fraților noștri nu este decât în parte justificat; întrucât adică noi nu putem și nu trebuie să avem o înțelegere directă în cea politică, în cea acțiune, un amestec ce ar trebui atunci să presupună și o răspundere, care însă nu poate ajunge până la noi. Dar în ceea ce privește aprecierile noastre asupra celor ce se petrec la frații noștri de peste hotare, ele nu nu-

mai că sânt admisibile, ci manifestarea lor e chiar de dorit, cu bineînțeleasa condiție ca să porceadă numai din sentimentul frătesc de solidaritate de neam, și dintr'o înțelegere îndestulătoare a stărilor și împrejurărilor de acolo.

Astfel când cu atacul nesocotit al celor ce, știrbind solidaritatea națională chiar în ajunul luptei electorale din urmă, s'au aruncat în aventura politice de capitulare, pe care au numit-o impropriu politică de împăcare, nu a fost mângăietor pentru cei rămași la postul greu de cinste și de neîncovoicare, să vadă că lucrul se pricepe tot atât de bine peste tot în țară, și că se oșândesc și aci, întocmai ca și acolo, acele încercări nenorocite?

S'a căutat să se insinueze atunci, că în unele cercuri politice dela noi ar avea toată aprobarea actul săvârșit de amicii români ai contelui Tisza; s'a contat pe efectul ce l-ar putea avea acreditarea unei asemenea afirmări; — din fericire svonul n'a prins, toate manifestările de aci au contribuit ca să-l desmintă, să nu-i permită să prindă consistență, — și astfel efectul scontat nu s'a produs, — iar oamenii pe cari contele Tisza își bizuia planurile de înfrângere, au rămas cu desăvârșire izolați.

Dar acuma? Acuma se pare că e vorba să se accentueze o sciziune chiar în sinul partidului național, între aceia pe cari nici o chestiune de principiu nu-i desparte; — și aicea avem iarăși dreptul să spunem și noi o vorbă-două, — tot numai în interesul superior al cauzei care ne zace tuturor la inimă.

Nu este admisibil ca să se arunce anatema asupra unui organ de publicitate care ori ce s'ar zice, reprezintă și azi tot vechile și bunele principii naționale, care în decursul vremurilor a adus multe și bune servicii cauzei, și care prin organizarea lui și prin răspândirea ce luptând și-a asigurat, a devenit un instrument de acțiune ce mai ales ar trebui cultivat, iar nici decum lepădat cu nesocotință.

Nimeni nu o să ne facă pe noi să credem, nu o să ne convingă, că un ziar în fruntea căruia vedem pe un om vrednic și încercat ca Nicolae Oncu suflet și viață curată ca cristalul, sau pe un tânăr ca acel Octavian Goga al cărui nume a ajuns atât de curând să însemneze ca un simbol pentru toată românimea, — că un astfel de ziar nu mai trebuie, că a ajuns... Noi suntem siguri că »Tribuna« însăși va ști foarte bine să dovedească tuturora contrarul.

Dar trebuie să deplângem greșala ce s'a făcut, căutându-se să se lovească în loc să se lămurească, — și căutându-se să se înlăture în loc să se folosească puteri de acelea, cari din fericire, — aceasta ne este toată mângăierea — sunt indestructibile.

Mintea din urmă.

Un vechiu proverb zice: «Dă-mi Doamne, mintea Românilor a din urmă». Dacă cei cari s'au grăbit să declare ca tradare națională orice nouă îndrumare, orice observare cu privire la conducerea partidului, s'ar fi gândit la mintea din urmă a românului, nu s'ar fi expus la spectacolul atât de rușinos în analele istoriei noastre din ultimii ani. Mintea din urmă a Românilor i-a făcut să vadă greșala cea mare ce au făcut o. Aceasta i-a îndemnat să publice în ziarele din străinătate următorul comunicat, care a fost publicat zilele acestea și de toate ziarele din București:

»Budapesta, 8 Decembrie. — Comitetul central al partidului național român a ținut azi o ședință la Budapesta.

Negocierile din ultimul timp nu au dat nici un rezultat de oarece Românil au cerut o anume politică internă în Ungaria încât guvernul nu a putut să-i primească fără ca Românil să părăsească din programul lor câteva puncte, ca de pildă: restabilirea autonomiei Transilvaniei precum și desființarea dualismului, acum e vorba ca să stabilească o direcție a politicei viitoare a Românilor. Comitetul a hotărât ca toți membrii al partidului național român să fie într'o perfectă solidaritate față de regimul politic actual și că trebuie inaugurată o acțiune sistematică față de acest regim.

Biroul central al partidului va fi la Budapesta și se vor organiza adunări populare. S'a luat în considerație dorința partidului slovac de a se țină un congres al naționalităților și o comisie a fost numită spre a pregăti acest congres care va fi convocat și o comisie a fost numită spre a pregăti acest congres care va fi convocat într'o vreme prielnică. În fine s'a desaprobat atitudinea zărilor care nu susțin cauza programului naționalităților. Această ultimă hotărâre e îndreptată în contra tendințelor de a șterge din programul Românilor chestia autonomiei Transilvaniei.

Oare n'ar fi fost mai bine, dară zeloșii detractori ai »Tribunei« ar fi dat dela început acest comunicat, să nu se expună la spectacolul, la care s'au expus?

Săraca mintea din urmă a Românilor!...

Cluj sau Arad?

Din Cluj ni-se scrie: «In cercurile românești din Cluj se afirmă cu multă hotărâre că la 1 Februarie 1911 va apărea în Cluj un cotidian românesc, cu numele »Românul«, sub îngrijirea d-lui Dr. Liviu Dan și direcția d-lui Dr. A. Vaida. Noul organ va apărea în tipografie proprie și va avea între redactorii ei și un scriitor cu nume din România...»

Adică cum? »Românul« s'a și mutat la Cluj, pînă a nici nu apărea?

Încercări pentru deschiderea preparandiei la Oradea-mare*).

Împăratul Francisc I, văzând starea deplorabilă în care se afla poporul român ortodox și decadența lui morală, care provine numai din lipsa de cultură, de altă parte voind a remunera vitejile Românilor arătate în războaiele cu Napoleon cel mare, a însărcinat pe consilierul Uroș Nestorovici cu elaborarea unui plan pentru fondarea alor 3 preparandii pe seama ortodoxilor și anume pentru Români la Arad, pentru Greci la Pesta, iar pentru Sârbi la S. Andrei.

Comunitatea Orăzilor mari auzind de nobilul plan al împăratului, în frunte cu nobilul Ioan Püspöki, inspector școlar regeșc, numai decât se adresează cu rugare consilierului Uroș Nestorovici cerând, ca preparandia designată pentru Români să se înființeze la Oradea-mare și nu la Arad, arătând deodată că existența preparandiei aici la Oradea ar fi mai asigurată; de altă parte lipsa acestei școli se simte mai mult în aceste părți, căci poporul este mai sărac și mai înșolat în cultură.

Mai departe se arată, că Aradul fiind departe de Bihor, nu vor putea merge destul tineri cari să se pregătească pentru cariera învățătorescă, și așa aici în Bihor lipsa de învățători se va simți totdeauna.

În scopul acesta comunitatea s'a adresat cu rugare și mitropolitului Stefan Stratimirovici din Carlovei, ca să întrevină și el la lucrurile mai înalt și să exopereze deschiderea preparandiei române la Oradea-mare.

Toată osteneala comunității de a câștiga randia la Oradea mare s'a zdrobit de voia fier a lui Uroș Nestorovici, care a insistat pe

*) Din »Date și documente cu privire la școlile române din Bihor« de N. Firu, care a fost vorba în unul dintre numerele din urmă.

deschiderea preparandiei române la Arad, ca centru al tuturor Românilor din Ungaria și Bănat. Astfel în anul 1812 Septembrie 19 prin decretul de sub nr. 10573, s'a decretat fondarea preparandiei române la Arad.

În urma acestei decretări comunitatea bisericească în anul 1813 mai încercă odată la locotenența domnească mutarea preparandiei dela Arad la Oradea mare, dar fără succes. Încă și prin anul 1860, fericitului Nicolae Zsiga încercă a strămuta preparandia română dela Arad la Oradea mare, oferind pentru susținerea aceleia întreaga sa avere.

Cât de mult a ținut comunitatea bisericească ort. română din Oradea mare se creze în Oradea mare un centru cultural pentru Români ortodoxi din întreg comitatul Bihor, o dovedește aceasta cererea înaintată la 16 Decembrie 1831 Majestății Sale.

În această cerere de un conținut cu adevărat pătunzător și înduioșător, comunitatea bisericească se roagă de Majestatea Sa, ca școlile și în special preparandia românească din Arad care este vorba să fie închisă, să se îndure a o susține și pe mai departe, ca și poporul român ortodox să-și aibă o școală mai înaltă unde să-și poată crește tinerii doritori de carte.

În această suplică ea totodată promite, că primind concesiune, va susține din puterile proprii preparandia ortodoxă la Oradea mare.

Deodată cu decretarea și înființarea preparandiei române la Arad, simțindu-se lipsa unui fond din care să se plătească leasa profesorilor, iar cu timpul și a învățătorilor dela sate, locotenența domnească prin ordinul 1) de otu 7 April 1812, nr. 6644, provoacă comitatul ca să adune dela credincioșii ortodoxi — prin colectare — bani pentru crearea unui fond pe seama preparandiei nou înființate.

La cercetarea comitatului, comercianții din Oradea mare în anul 1814, donează 200 fl., »pentru înființarea unui fond pe seama preparandiei române din Arad, menită pentru ferticirea națiunii române.«

Tot spre acest scop comunitatea ordinesc a se purta în biserică un tas ale cărui venit să se administreze separat de venitele bisericești, iar episcopii Dimitrie Hadzsi și Gavril Gavra să însarcinează, ca atât banii s'adună cu tasul, cât și eventualele oferte benevole pe lângă socolă să le predea președintele Mihai Kristoff, având a ceta sumele adunate din timp în timp a le trimite la casa fondului din Pesta.²⁾

Pentru sporirea acestui fond comunitatea se mai obligă — pe lângă contract, — a solvi anual în casa fondului 40 fl.

Dintr'un raport al comitatului adresat locotenenței Domnești³⁾ se vede că pentru sporirea acestui fond și comunitatea bisericească ortodoxă din Beluș a adunat cu tasul în biserică a tot spre acest scop suma de 104 fl. 13 cr., care s'a predat lui Emanuil Manuilovici, protopopul Orăzilor mari spre a o trimite la locul competent.

Acest fond s'a creiat cu scopul subvenționării și pensionării directorilor districtuali, profesorilor și învățătorilor, iar pentru augmentarea și sporirea fondului, prin decret mai înalt s'a dispus purtarea unui al 3 lea tas în toate bisericile ortodoxe.

Pentru administrarea acestui fondului s'a emis o deputațiune de 9 membri aleși din toate trei națiunile — Români, Greci, Sârbi — al cărei preșident era inspectorul general Uroș Nestorovici.

În anul 1829 devenind vacant locul de fisc al acestui deputațiunii, comuna bisericească a Orăzilor mari înaintează locotenenței domnești o rugare

în care cere, ca în locul răposatului Mihail Vitkovics să fie numit fisc Emanuil Gozdu și aceasta cu atât mai vătos, că din aceste părți încă nime nu a ocupat nici o funcție în deputațiunea acestor fonduri.¹⁾

Aceasta fundațiune s'a dezvoltat frumos, cât timp a stat în fruntea ei consilierul Uroș Nestorovici și urmașul sau Nicolae Temeșvari.

Pe timpul inspectorului Eugen Giurcovici, ca șierul Paul Nedoclansky a săvârșit mai multe încorectități în administrarea fondului neinducând în registre sumele încurse și acordând împrumuturi fără destuiă garanță, prin ce a cauzat fondului pierdere de 30,000 fl.

Pentru investigarea faptului și pentru a afla starea reală a fondurilor în anul 1850 ministrul cultelor de atunci exmte în calitate de comisar împărătesc pe Baronul Gerlinger, carele apoi a provocat toate comunele bisericești ortodoxe ca să arate, care dintre credincioși și în ce măsură au contribuit la aceste fonduri până acum; asemenea și comunitățile se arate cât au trimis la casa deputațiunii din comitatul de 10 procente, cât din venitul tasului și cât din camete?

În urma acestei provocări comuna bisericească a Orăzilor mari arată că conform contractului din n. 1814, în tot anul a solvit la casa fondului 40 fl., iar venitele tasului 3 de asemenea s'au trimis regulat, ceace se poate documenta cu chitanțele ce se află la mâna episcopilor.

Acest fond a susținut până în anul 1875, când apoi s'a împărțit între bisericile ortodoxe română și sârbă.

Din străinătate.

Miniștri bulgari sub acuză. Din Sofia se anunță: Un grup de 88 de deputați a depus în Sobranie propunerea de a se da în judecată meschinii miniștri: Petroff, Gudeff, Payacoff, Ghenadieff, generalul Savoff, Halacff și Șșmanoff. În contra acestuia din urmă se ține numai o acuzațiune de ordin politic conform legii relative la darea în judecată a miniștrilor. Persoanele acuzate vor trebui să se prezinte într'un termen de trei zile în fața Sobraniei spre a da explicații. În urmă va avea loc un vot din partea adunării.

Situația în Macedonia și presa rusească. Ziarul »Sabah« reproșă oficiosului rusesc »Novoie Vremea«, că nu redă exact situațiunea din Macedonia, ori de câte ori are ocaziunea să se ocupe cu aceasta.

»Novoie Vremea« răspunzând lui »Sabah«, zice că și în cele mai bune pânze se găsesc goluri, și că dacă Rusia se ocupă cu afacerile macedonene, n'o face aceasta decât în vederea menținerii păcii. Și dacă în timpul din urmă a insistat mai mult ca oricând asupra neregulelor din Macedonia a făcut-o din cauza discursului deputatului bulgar Pavloff în camera turcească, care a ilustrat cu prisosință starea de lucruri din provinciile turcești.

»Rusia, zice »Novoie Vremea«, n'a susținut existența Turciei în Europa, de dragul ochilor ei, ci numai în interesul păcii; și când vede acum că pacea aceasta e pe cale a se turbura din ce în ce mai mult, se simte dator să intervie cu prețul oricărui sacrificiu.

Rusia se teme ca chestiunea macedoneană să nu devie iarăș cândva o chestiune internațională europeană și de aceea veghiaza la cele ce se petrec acolo.

1) Prot. com. p. Nr. 435—1829.

Și tocmai de aceia o neînștește modul cum au fost închise școlile bulgărești și sârbești, și mai mult o neliniștește modul cum s'au făcut dezarmările. Nimeni nu poate contesta dreptul Turciei de a alunga pe revoluționarii, cari seamănă anarhia în țară, dar nu e mai puțin adevărat, că ar trebui să uzeze de alte mijloace mai umanitare, pentru liniștirea spirite'or din interiorul țării sale.

Cele ce au făcut, acum, reprezentanții noului regim nu se deosebesc cu nimic de faptele regimului lui Abdul Hamid, și toți ar trebui să știe că abdul hamidisme vor da întotdeauna aceleași rezultate, de care Turcia actuală ar trebui să țină seamă, căci sânt periculoase pentru pacea Balcanilor.

Acestea sânt cauzele, încheie »Novoie Vremea«, pentru care presa europeană în genere, și cea rusească în specie, nu încetează să se ocupe cu multă persistență de treburile interne ale Turciei.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 26 Decembrie n. 1910

Ciuitul martirilor.

București, 12/25 Decembrie.

Comitetul pentru comemorarea martirilor neamului nostru a sărbătorit astăzi amintirea neuitatului Ioan Russu-Șirianu, unul dintre marii vinovați, cari, trecând peste disciplina de partid, s'a pus cu toată însuflețirea în serviciul unei noi activități parlamentare. A fost o sărbătoare frumoasă, mișcătoare, o sărbătoare, la care cerul a voit ca să ne mai arate odată ironia sorții omenești, inconsecvența faptelor omenești, năzuința unora de a se ilustra în umbra marilor personalități, pentru cari, în alte vremuri, »mititeii« n'au avut decât cuvinte de ocară.

După oficierea serviciului divin din partea arhiemandritului Iuliu Scriban, a luat cuvântul d. D. C. Butculescu, care a vorbit în numele comitetului, arătând pe de-o parte rostul acestui comitet, iar pe de alta însemnătatea lui Ion Russu-Șirianu în mișcarea politică a Românilor din ultimii ani. În numele sindicatului ziaristilor din România a vorbit d. I. Bacalbașa, arătând valoarea lui Russu-Șirianu ca ziarist.

Manifestele lansate anunțau că va mai vorbi un domn din partea Ligei culturale. Dar când te gândești la atacurile îndreptate dela Sibiu de metamorfozatul Ascanio în contra lui Șirianu, un sentiment de nespuse revoltă te face să părăsești sfânta slujbă și să nu mai vezi, să nu mai auzi nimica din tiradele în cari s'au schimbat trivialitățile de altădată.

— **Știri personale.** Dl. Dr. Alexandru Vaida Voevod, membru al Camerei deputațiilor, a petrecut ieri în Arad.

— **Nou avocat român.** Din Tîrgul-Murășului ni se scrie că la 23 Decembrie n. a făcut censura de avocat, cu deplin succes, dl. Dr. Eugen Tatar, unul dintre tinerii noștri mai harnici, Felicitările noastre.

— **Gazetărie modernă.** »Gazeta« dela Brașov răspunde la notița noastră în care spuneam că »Gazeta« nici azi nu cunoaște hotărârile conferenței din Budapesta. Organul fosil din Brașov ne acuză că am pervertit faptele, deoarece »Gazeta« cunoștea hotărârile deja Miercuri seara...

Miercuri seara? Il rugăm pe contrații din Brașov să-și citiască măcar propriul scris. Să citiască primul din numărul de Jol în care spun: »Hotărârile ce s'au luat în aceste și alte chestiuni nu ne sânt încă cunoscute...»

Placă?...

Cei cari
loresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Széksaly și Réti
din Marosvásárhely,
(Plata Széchenyi 47.)

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegerea aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

— **Rutenizarea Bucovinei.** Profesorul de universitate dl Roschmanu, constată pe baza statisticii oficiale, că în Bucovina e numărul băieților (bărbaților) mai mare decât al fetelor (femeilor) și se miră, că fetele romenele se găsește și în părțile rutene ale țării, deoarece el se află numai la populațiile romanice inclusive Sârbii și Bulgarii, pe când la toate celelalte populații, așa dară și la Rutenii din Galiția de est e numărul fetelor mai mare decât cel al băieților. Faptul acesta se explică numai prin rutenizarea Românilor bucovineni.

— **Țara bolnavă.** În sfârșit și ministerul de internerecunoaște, că starea igienică actuală a Ungariei e de nesuferit. Ministerul de interne a mai constatat, că în țară de aceea bătălesc în măsură mare atâtea boli mollișitoare, de aceea se răspândește holera, scarlatina, difteria și tifosul, pentru ordinațiunile ministrului de interne nu se execută și rămân literă moartă.

Ministrul vrea să asanereze răul acesta așa, că va împărți țara în opt districte sanitare. În fruntea fiecărui district va sta un inspector suprem, care va controla dacă autoritățile respectă și execută ordinațiunile date. Inspectorul acesta suprem va fi supus de dreptul ministrului de interne.

De reforma aceasta, o spunem sincer, nu leghem speranțe de îndreptare a răului. Cu mult mai ducător la scop ar fi, dacă s'ar spori numărul medicilor la sate și s'ar zidi vre-o 10—15 spitale noi.

Centele districtelor sanitare vor fi, se spune, orașele Pojon, Kaposvár, Budapesta, Seg'ediu, Cașovia, Dobrița, Timișoara și Cluj.

— **Mare înșelăciune de țare.** Direcțiunea financiară din Sopron a înprocesat o fabrică de bere pentru că aceasta timp de trei ani a pus în vânzare aproape o mie de hectolitri bere nesupusă dării. Fabrica a păgubit deci statul cu aproape un milion și jumătate de coroane. Se spune, că în acești trei ani fabrica conducea berea din răcitoare prin țevi secrete.

La ordinul ministrului de finanțe s'a făcut anchetă, dar rezultatul ei se tănuiește.

— **La fondul mesei studenților dela gimnaziul superior fundational din Năsăud** au mai binevoit a contribui: Dl Vasile Siroescu 1250 cor; Someșana, Inst. de credit la Dej 25 cor., Bistrițana Inst. de credit în Bistrița 100 cor., Mureșanul M. Radna 10 cor. cor., Izvorul din S. Georziu român 10 cor., Aurora Inst. de credit Năsăud 100 cor., Banca populară Zagra 10 cor., Comunitatea Sângeorziu român 20 cor., Comunitatea Radna veche 50 coroane Comunitatea Bărgui de sus 10 coroane, domnul Grig. Drăganu Inv. 2 cor., Teodor Druia preot 4 cor., Traian Caitul farmacist întru zămintirea tericiților săi părinți 50 cor., domnilor avocați: Ion M. Roșu, Dr. Aurel Novacu, Dr. Tit Măniu, Dr. Celus Brediceanu împreună 100 coroane.

Primească generoșii sprijinitori ai Mesei studenților noștri sincerile noastre mulțămite.

Direcțiunea gimn.

— **Moartea generarului Fălcoianu.** Sâmbătă a încetat din viață la locuința sa din strada Dorobanților, generalul Fălcoianu. Regretatul general s'a născut în anul 1837, în București și era fiul serdarului Matei Fălcoianu. Studiile le a făcut la liceul Sf. Sava. În armată a intrat ca voluntar în anul 1859. A făcut campanie, în calitate de comandant al artileriei divizionare. A fost decorat cu «Steaua României», «Coroana României», «Virtutea Militară», ordinul Medgidia etc.

— **Colectă pentru scriitorul Strindberg.** Pentru cunoscutul scriitor sued August Strind-

berg s'a deschis o colecție națională, prin care conaționali săi voesc să și arate dragostea față de poet, îmbunătățindu-i astfel starea materială.

Se știe, că August Strindberg nu face parte din scriitorii bine situați, ba ce este mai mult duce curată mizerie. A concurat la premiul de o sută de mil franci, premiul Nobel, dar nu l-a primit. În urma acestui fapt, Svedezii au deschis, ca dar de Crăciun poetului, o colecție națională, voind să asigure starea materială a lui August Strindberg.

O faptă nobilă și frumoasă.

— **Aviatori în primejdie.** Din Nád'lac ni-se scrie: Sâmbătă dimineața un țeran din Macău a aflat în curtea lui un tub de tinichea, astupat bine la amândouă capetele, care prin forma lui părin-du-i cam curios, l-a predat poliției, spre cercetare. Căpitanul desfăcând tubul a aflat în el o scrisoare cu următorul conținut: Decembrie 23—24, orele 2 noaptea. E furtună mare, Balonul e dus spre nord. Suntem în primejdie. Cine află tubul să înștiințeze autoritățile. Dr. Ludovic Kun medic, militar, Lang, locotenent.

Autoritățile n'au aflat încă nimic despre soarta celor doi aviatori.

— **Pomul de Crăciun al Moștenitorului.** Moștenitorul a trimis nepoților regelui un pom de Crăciun, care e raritate, în zilele de azi. E o specie de pin, aduă înainte cu optzeci de ani din America de nord. Noua plantație fiind bine îngrijită s'a dezvoltat tot mai mult așa că azi atinge o înălțime de 5—7 metri.

Moștenitorul — plăcându-l mult grădinișă, — a plantat o întreagă pădure în parcul castelului, iar în mijlocul pinilor a ridicat o filegorie. Pădurea are un aspect cu totul secular.

— **Greva chelnerilor din Viena.** Chelnerii organizați din Viena, au provocat pe patroni, ca să le ridice lefă, căci în caz contrar vor declara grevă generală pe zilele de Crăciun. O parte din patroni a îndeplinit noua pretențiune a chelnerilor, dar au fost mulți cari nu au primit. Chelnerii acestor localități au și intrat în ziua primă de Crăciun în grevă, așa că multe cafenele și restaurante din Viena au rămas închise.

— **Amuțită de frică.** Din Jidovin ni-se scrie, că în gara de acolo o femeie, având în brațe un copil micuț, a sărit din tren și a căzut pe șine. Un pasager văzând primejdia, a sărit din tren și a scos-o de sub roatele trenului, cari cât pe aci erau s'o zdrobească. Femeia a scăpat, dar de frică și a pierdut graul.

Transportată la Timișoara, încontinuu plângea și și căuta copilășul, care imediat a fost luat sub îngrijire.

— **De pe vremea lui Cuza-Vodă.** Un ofițer francez trimis de Napoleon III la Cuza-Vodă c'o scrisoare secretă, a rugat pe Cuza ca s'o citească numai el, ne mai arătând-o la nimeni.

Cuza atunci a dat scrisoarea unui aghiotant ordonându-i s'o citească cu glas tare.

— **Vă rog, Alteță!** E ceva ce trebuie să știți numai Alteța Voastră! observă francezul.

— **Citește-o domnule tare!** zise Cuza. În țara noastră nu e nici un trădător. Aghiotantul o citi.

Seara Cuza a dat o masă mare în cinstea ofițerului francez pe care l-a îmbătat cu cel mai bun vin de Cotnari, așa încît ofițerul la plecare a exclamat:

— **Cu asemenea vinuri înțeleg și eu că nu poate să fie nici un trădător.**

— **Petru Clora,** fost asesor și referent consistorial, a repauzat în Sibiu la 24 Decembrie n. în vîrstă de 62 de ani. Înormântarea lui a avut loc la 26 Decembrie n. cimitirul central din Sibiu.

Văduva *Laura Bran n. Vancai* a repauzat în Tegehea (Selagio), la 20 Decembrie n. în vîrstă de 61 de ani. Înormântarea ei a avut loc la 22 Decembrie n. în cimitirul din Unimăt.

Odihnească în pace!

— **Lupta cu câinii de mare.** Din Băshane se comunică o întâmplare înfiorătoare: Matrozii unui vapor, voind să prevină scufundarea vaporului au încercat scăpare pe bărci. Țărmarul nu era departe, dar valurile mării le au îm-

pedecat ajungerea lui. În decursul luptei cu valurile, i-a surprins o ceată de câini de mare, cari fiind flămânzi s'au aruncat asupra bărcilor, răpind pe matrozii unul după altul, în adâncul mării. Căpitanul și un matroz, au încercat să scape acățându-se de prora vaporului dar după un timp de vreo 8 ore căpitanul părăsi ascunzîșul înotînd spre țarm. A căzut însă deasemeni prada câinilor. Singur matrozul rămânînd, mai departe la proră, a scăpat cu viață. Șase zile nu și-a părăsit ascunzîșul așteptînd mîntuirea, cerînd neosînd a încercat așaș scăpare, ca și căpitanul. A înotat spre țarm, unde la vreo trei zile în urmă au dat de el niște pescari, aflându-l în stare inconștientă aproape mort. Revenindu-și la fire a istorisit zguduitoră întâmplare pescarilor, cari au comunicat-o autorităților.

— **Groznică crimă din Viena.** Vineri seara s'a găsit în al XX-lea arondisment al Vienei cadavru unei femei băgat într'un coș. Este vorba de o cusătoreasă în vîrstă de 40 de ani. Autorii crimei nu se cunosc. Poliția continuă cu cea mai mare energie cercetările în chestia cadavruului. Cercetările au rămas până acum fără rezultat. Se crede că este vorba de un asasinat.

Sâmbătă dimineața a fost arestată femeia Maria Barbonett în etate de 26 ani, soția divorțată a unui cismar. Maria Barbonett s'a mutat acum 4 zile în locuința unde a fost găsit coșul cu cadavru. Ea a împrumutat acum două zile 2 coșuri dela mama sa, dintre cari a restituit mamei sale numai unul.

Poliția a arestat pe femeia divorțată Bartonek și pe un amant al ei sub bănuiala de-a fi omorît pe cusătoreasa Luisa Weiss, al căru cadavru a fost găsit într'un coș. S'a găsit în casa femeii Bartonek o parte din capul femeii Weiss înfășurat într'un număr de ziar iar în sobă restul de oase arse, pe cari medicii le cred că sînt oase de om.

— **Lozurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** «Reuniunea Femeilor Române din Arad» aranjază pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete o *loterie de obiecte*, a cărei tragere va fi în primăvară!

Lozuri se află de vânzare și la Librăria «Tribunei» și la tipografia »Carmen« în Cluj. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto. Recomandat 35 fil.

x **Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți,** ca cumpărările de Crăciun să le efeptuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articlii pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincia trimete mustre din orice articlii în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

ECONOMIE.

Banca culturală.

În Budapesta e pe cale de a se alcătui o bancă nouă ca formă și aleasă ca țintă.

Se înțelege că planuita bancă e ungurească și că urmărește scopuri politice, pentru întărirea și lățirea maghiarismului.

Drept pildă, vrednică de urmat — povestim aici planul alcătuirii acestei bănci:

Pentru cultura și literatura ungurească, ori corect pentru maghiarizare lucrează în Ungaria o mulțime de reununi ungurești. Noi mai mult știm despre »Emke« din Cluj, care face aproape minuni în rostul acesta. După »Emke« să înțelegem cu multă încredere reuniunea din Banat zisă »Dél-magyarországi Kultur Egyesület.«

Această reunune în plină lucrare a iscodit acum o nouă armă pentru scopurile sale.

Alcătuiește cu așezământul în Budapesta o bancă nouă, numită »Magyar Kultur Bank«. Căpitanul acestei bănci s'ar aduna din darurile ce

le dă fiecare unghur pentru scopurile lor culturale.

Fiecare sumă dată, fie ori cât de mică îl dă dreptul celui ce-a dăruit-o, să fie fondator (în loc de acționar) a băncii plătute. Fiecare dar formează o fundație și cinstitorul și cu o școroană macar, ajunge fondator și stăpân al băncii.

Astfel alcătuită banca, ea nu va trebui să lucreze să dea dividende la acționari, că nu are, după ce pentru cinstite nime nu cere camătă.

Așa fiind întreg câștigul băncii se poate și de fapt se va și da pentru scopurile culturale ungurești.

Că aceste scopuri de ce soiuri sânt, o știm din vorbele lor, cu care motivează trebuințele alcătuirii unei astfel de bănci, când spun că »e lipsă de banca asta, ca prin ea să stăjinească lucrările băncilor naționaliste din Bănat mai ales«.

Ținând seamă de vorba înțeleaptă: »cu ce armă te atacă, cu același te apără«, să judecăm puțin asupra acestei mai nouă armă:

An de an toți Românii de bine dăm de zeci și sute de ori câte 1 coroană, când 1 fiorin, când mai mult, după putere și după avere — pentru scopuri culturale românești.

An de an les din pungile noastre cel puțin 4—500 mii coroane, în afară de ce dau băncile noastre cam 100.000 coroane la an!

Și sumele astea mari să fălmă în pițule și coroane, după care numai rar se mai pot căuta roade.

Să socotim însă ce am putea face, dacă am primi și noi planul unei bănci culturale după pilda reuniunii ungurești D. M. K. E.

Să zicem de pildă că »Asociațiunea« noastră ar porni mișcarea pentru alcătuirea unei astfel de bănci culturale, așezându-o la loc potrivit.

În doi ani cel mult, cu pițule și cu coroane s'ar putea aduna direct și prin despărțăminte, cu un plan bine stabilit — cel puțin un milion coroane. Cu acest capital fără obligamente de dividende s'ar putea ajunge la un câștig curat deja în primii ani de cel puțin 50—60.000 cor. și cu suma asta s'ar putea face minuni pe tărîmul nostru cultural și social și s'ar putea sprijini literatura și cartea românească în o măsură aproape fabuloasă, pentru noi, dedați să ne izbim la tot pasul de sărăcie!

Ce-ar zice cei chemați să se facă o încercare?
»Tovărășta«. V. C. O.

BIBLIOGRAFII.

A apărut »Căminul Nostru« revistă săptămânală, anul I Nr. 5. sub îngrijirea lui I. Boteni.

Cuprinsul: St. Pop Liceului Modern (dintr-o cuvântare rostită la liceul Sf. Sava). V. Eftimiu, Cântec de toamnă (poezie). O. Lugosiuanu, Primele studii de desen ale lui Gh. Asachi: Nichifor Crainic, Văru Dionis (poezie). S. A. Criza din partidul național de peste Munți (Cronica chestiei naționale) A. Popovici-Bănățeanu, Casa ei (poezie).

Notițe, Cronică (Vișta nouă, Ramuri), Posta redacției, Publicații primite. Apare Vinerea. Un număr 20 bani. — Abonamentul 12 coroane pe an.

București. Redacția și administrația, strada Ciopotari-vechi, 51 bis.

La librăria »Tribunei« din Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20, se află de vânzare: Octavian C. Tăslăuanu: »Informații literare și culturale«, 1908 până în 1910, à 2 coroane plus 20 fil. porto.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:
Cărți poștale ilustrate de Crăciun,
cu inscripțiune românească și anume:

Nașterea Domnului,
Ingeri cu pom de Crăciun.
Copilași cu pom de Crăciun.
Dame frumoase de Crăciun.
Pelsaguri de Iarnă cu stea, etc. etc.
Bucata costă 6, 8, 10, 12, 14 și 16 fileri.

Cărți poștale ilustrate pentru gratulări de anul nou:

Purcel în europian, cu potcoavă etc.
Purcel gratulând à 6 fil.
Hornari gratulând à 6 fil.
Copil cu Purcel à 12 fil.
Copii gratulând à 14 fileri.
Chipuri hazlii à 8—10 fil.
Dame frumoase cu copil à 14—16 fil.
Copilași ca hornari à 16 fil. ș. a.
» Bibl. copiilor și a tinerimii vol. III. 1.—
» » » » » » » » IV. 1.—
Poezii pentru copil, culese și publ. de G. H. 150
Pope, cum au petrecut 3 copii în Italia. 3.—
Povestiri din 1001 nopți 3.—
Cartea ilustrată pentru copii și copile de G. Simu 3.—
Povești cu multe chipuri 1.—
Teatrul Basme și Poezii pentru copil și tinerime 2.—

Cadouri de Crăciun pentru copii.

50 de istorioare morale pentru băieți și băiete de amicui copiilor cu 6 chipuri colorate (cartonată) —80
100 basme și istorioare pentru copii după difirizi autori streini de Ioana Cornelia Delatissima 250
Crap de piele, povești americane de I. Fenimore Cooper, prelucrate de Smara cu 11 ilustrațiuni 3.—
Adelina-Olteanu-Maior. Biblioteca copiilor
» vol. I. 1.60
» Biblioteca copiilor, vol. II. 1.60

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Calendar:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 140 Cor. plus porto 72 fil.
Calendarul se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul »Lumea ilustrată« à 150 (20 fileri porto).

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Poporului à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) cu șematism 50 fil (10 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) fără șematism 30 fil (10 fil. porto.)

»Posnașul« Calendar umoristic ilustrat à 60 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Săteanului à 30 fil. (5 fil. porto).

»Amicul Săteanului« à 70 fil. (10 fil. porto).

Calendarul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendar de părete (block) à 1 cor. + 20 fil. porto.

A apărut: în ediția »Carmen« (Petru Barițiu) Calendarul dela Cluj pe anul 1911 cu un interesant cuprins și ilustrațiuni (August. Bunea, Princesa Elisabeta, Balul costumat din Arad etc. Prețul 20 fileri.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curînd apărute următoarele cărți:

Dr. V. Bianu:

Doctorul de casă sau Dictionarul sănătății.

Foarte recomandabil pentru toți, mai cu seamă cărturarilor, profeților și învățătorilor.

à 14 Cor.

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc.

à 175 Cor.

G. Dobrogeanu Gherea:

NEOIOBĂGIA.

Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare.

à 350 Cor.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a. à 150 Cor.

Andrè Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit.

à 15 fil.

Preotul Gr. G. Petrov:

Nu din partea aceea, sau datorie de episcop. Poveste. à 50 fil.

Dr. F. Grünfeld:

Secretele sexuale.

à 1— Cor.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul.

à 15 fileri.

N. Iorga:

Balada populară românească.

Originea și ciclurile ei.

à 20 fil.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

(200 coroane întrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Scăderea poporației creștine și înmulțirea jidanilor în orașele României Cause și remedii. Trei prelegeri ținute la Valenii de Munte. — Cu o prefață de A. C. Cuza, profesor. à 60 fileri.

Biblioteca populară Socec No 101—103. Edgar Allan Poe: Nuvele extraordinare. Traducere de Barbu Constantinescu.

à 80 fileri.

Cereți catalogul de cărți gratuit.

Pentru limbă. Câteva spicuri din dicționarul greșelilor noastre de limbă de Axente Banciu profesor à 30 fil. plus 5 fil. porto.

Culegere de diferite cântece cuprinzând: hore, doine, sârbe, cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse. Intocmită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

N. Iorga Istoria literaturii românești vol. I 5—
N. Iorga » » » » » » » » vol. II 5—
N. Iorga: Les dernières élections en Hongrie et les Roumains. (Iuln 1910) 20 fil.

Poșta Redacției.

O conferență despre Tolstoi. Apreciați conferența mai mult din considerații de interes cultural local. S'au citit în multe părți conferențe cu acelaș subiect, fără ca autorii să rivnească pentru atâta lucru coloane întregi în fața celei mai întinse publicități. Înregistrarea ei s'ar fi putut face în cadrele unei corespondențe. Cititorii noștri de altfel ar primi numai informații cunoscute deja. Să ne mai scrieți. Salutări.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nicbiu și coas.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Ellz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Ministerul Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 101862 22 Noembrie 1910.

Publicatiune.

A 10 a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amort. din 1905 rentă conv.), împrumutul de Lei 424,613.000 se va efectua în ziua de 20 Dec. 1910 (2 Ian. 1911), ora 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru valoare nominală de Lei 2.619.500 în proporția următoare:

5 titluri de câte 20.000 Lei	100.000
316 » » » 5.000 »	1.580.000
1.878 » » » 500 »	939.000

2.199 titluri pentru o valoare nominală de Lei 2.619.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

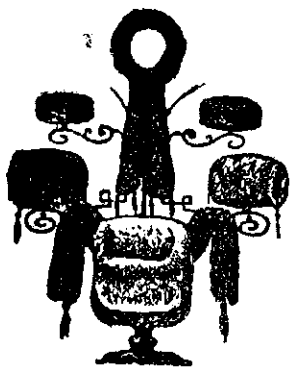
Directorul Comptabilității Gen.
 a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

Un candidat de avocat român

care e versat în cauzele (sumare) dela judecătoria cercuală și în deosebit să pricepe la cartea funduală *afta aplicare momentan* pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria advocațională alui *Dr. Coloman Hadházy* din Salonta mare (Nagyszalonta). Doritorii să se adreseze lui *Petru Păcală*, candidat de avocat în cancelaria susnumitului avocat.

Magazinul de blănării și cojocării
= Ragályi János =
 Temesvár, Kossuth Lajos-tér 2.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortiment de blănării** cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boale căcluli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănării pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Gaut doi învățăcei

ari posed limba română și maghiară și posed barem una clasă gimnazială, pe lângă condițiuni de tot favorabile.

Traian Baicu,
 comersant în Zalatna

Credit pe ipotecă, pe cambie
și pentru oficanți
 mijlocește

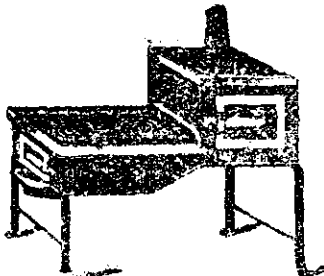
Herzog Sándor

ARAD,
 str. Weitzer János 15.
 Telefon nr. 876.

GERGELY ANDRÁS

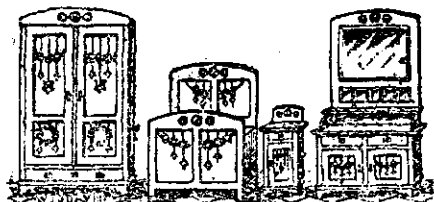
— tinichier (bădigar) —
Mare magazin de vîetre de
— fier (șparcherturi) —
Ciuj—Kolozsvár, Óvár,
 Strada Mátyás király.

Comandele și reparațiile se primesc și execută prompt și conștiințios. Prețuri convenabile.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în
 Temesvár-Erzsébetváros, Korona-118.

Execută după planuri proprii sau străine
mobile
 pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Invenție nouă! **Invenție nouă!**
Moară de oțel pentru întrebuintare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe minut - pe lângă garanță și numai într-o mărime.
Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru **destacarea sămânței** de lucernă și trifoiu de mînat cu puterea ori cu mâna, de aplica în mașina de îmblătit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebă.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparatură de mașini
ORADEA-MARE
 Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Darurile de nuntă cele mai potrivite!

Foarte mare asortiment de sticle portelană, maiolică, alpaca de Berndor', articli de argint Alpaca lampă, tacâmuri de masă patente, sticlării pentru otelieri, pahare pentru beere și vin, în cadrul de scoane. Arzătoarea Wolfram cu 70% economisire.

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios
HECKER și KLUDSZKY
 urmași lui Kaufmann Jakob
 prăvălie de sticlării și portelană
Lugoș, Str. Széchenyi 11.
 (Vis-à-vis de fotografatul Naschitz).
 Telefon interurban No 224. — —

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatură rufelor cu aburi, în **ALBA-IULIA** - Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (lîngă biserica călug).
 Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugoș** **Strada - Americii**

deja numai pentru 8 cor. execută după oricare fotografie:

Înmăriii de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadouri de Crăciun. — —

Surprindețivă părinți! **Surprindețivă copii!**

Măsură: 30x40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64x100 cm. numai Cor. 20.—

Rezumetele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse! Expediare de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințios. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimita.

Caut
un candid. de avocat
cu praxă
pe lângă condițiuni cât se poate de favorabile.

Dr. Aurel Nyilvan, avocat
în Nagysomkút.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

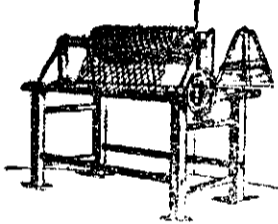
Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în
Lugoj, str. Weis nr. 6.

Prima
atelier de
reparaturi
din Lugoj.

Intreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice
pe lângă prețuri moderate.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1909
28 Noembrie.

135948624
417674
7759493
34541913
11999909
15011901
3146621
5993117
707226
834000
111477440
—
38253686
55566387
490897901
12000000
26995066
4052272
303721200
2237648
2016311
111477440
—
28397964
49897901

ACTIV	
96178624	Rezerva metalică Aur 121065195
39770000	„ „ Trate Aur 50843000
	Argint și diverse monete
	Portofoliu Român și Străin
	*) Impr. pe ef. publice 16773100
	„ „ „ „ In cont cor. 13441779
	Efectele Capital. Social
	Efectele fondului de rezervă
	„ „ „ amortizarea imob. și material
	Imobile
	Mobilier și Mașini de Imprimerie
	Cheltueli de Administrațiune
	Depozite libere
	„ „ & provisoriu
	Conturi de valori
	Conturi diverse, Sold

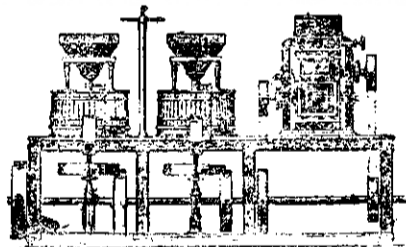
1910.
20 Noembrie. 27 Noembrie.

172070094	171908195
473303	491725
139217344	134542874
30617547	30214879
11999862	11999862
14644896	14644896
3044621	3044621
6002088	6002088
719508	719732
894703	902894
109661850	109894375
—	—
2915777	31036147
38377305	37766949
553639798	55170237
12000000	12000000
28682744	28682744
4300540	4300540
365432920	363573320
2341543	2341543
2035194	2151443
109661850	109894375
—	—
29185007	30226272
553639798	553170237

PASIV

Capital
Fond de rezervă
Fondul amortizării imobilelor și material
Bilete de Bancă în circulațiune
Profituri și pierderi
Dobânzi și beneficii diverse
Depozite de retras
„ „ & provisoriu
Conturi diverse, sold

Scomptul 5% „ Dobânda 5 1/2%

Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile pentru arat și imbiat. Primește totfelul de montari pentru mașini, mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu aburi, precum și executarea a totfelul de aliaje de fier și metale,

montarea deplină a morilor

și reparări în branșa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

Izay și Rigó

magazin de albături gata de pânză albături de pat și pânzeturile de masă
Cluj—Kolozsvar, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate.
Mare sortiment de mărfuri din patrie.
Primește totfelul de executări de
TRUSOURI
cu orice prețuri, la chemarea în
provincă arată cu plăcere colecția
:: :: de mustre. :: ::

Asortiment mare și frumos.
Pânză de in de Rumburg.
Pânză de in de Irlanda.
Pânză de in de Kreász.
BUMBA C
de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA
pentru femei, bărbați și copii,
ALBITURI PENTRU PAT,
NĂFRĂMI DE BUZUNAR.
CIORAPI etc.
PANZETURI ALBE
și **COLORATE** pentru masă.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vopsitorilor auritorilor și instructorilor diploma.

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de brânză aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice lezane bisericesti. La dorință pregătesc prosopt; pentru vederea lucrărilor în provincă merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințos.

Atențiune!

Atențiune

Ieftin se poate cumpăra numai la

Magazinul de concurență (Verseny áruház)

Arad, Strada Asztalos Sándor

Cămașă femeiască din șifon R. dela 75 cr.	Cămașă p. bărbați din șifon R.R. dela 99 cr.
Pantaloni p. femei „ „ „ 74 „	Cămașă de iarnă „ 85 „
Rochie de desubt I dublă „ 125 „	Gulere, numai „ 7 „
Rochie de desubt din lăster I db „ 125 „	Manșete, părechia „ 8-19 „
Rochie de desubt din mătasă „ 375 „	Ciorapi 3 părechi 50, 90 și „ 100 „
Bășt p. scutirea corsetului „ 52 „	Aparător de mătasă p. gulor „ 68 „
Rochi de desubt din batist „ 125 „	Mănuși glacé, părechia „ 50 „
Mătasă Taft 1 m. „ 82 „	Șal de mătasă „ 38 „
Mătasă cu șirori metru „ 82 „	Congré pentru lucru de mână „ 125 „
Haine p. copii „ 75 „	Dantelă, metru „ 1 „
Năframuțe, duzina „ 68 „	Materie de dantelă „ 25 „

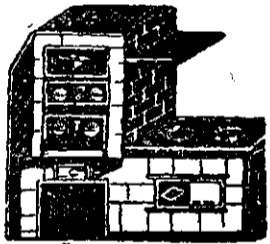
Rogăm onor. public cumpărător să se convingă despre lef înăntate mărurilor noastre. Cu stimă:

Geiger Gyula fiai.

Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria de sud.

Bluză 1 fl. 25 cr.

1 metru de pănură 75 cr.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca

scări, coridoare, cerdacuri, grillage, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor verthelmiane etc.

aranjament pentru — rle de metal aranja-
măcelării și cășapii, — mente pentru biserici
basrelle-furi, strungă- — in execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimite gratuit.

Primal steller ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietri monumentale

BERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

sculptor și mă-
lăstru piatra.

Atelierul central al magazinei: Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietri monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, siemit etc. Kolozsvár, Ferencz József-u. 25.

Sireul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

= Atelierul de fotografiat a lui =

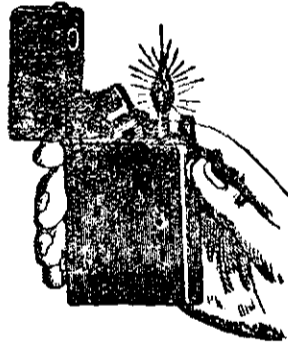
Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna“ veți avea favor în prețuri.

Gramofone și plăci,
Aprinzători original „Imperator“,
lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri.

Se caută revanzători.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA“ societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

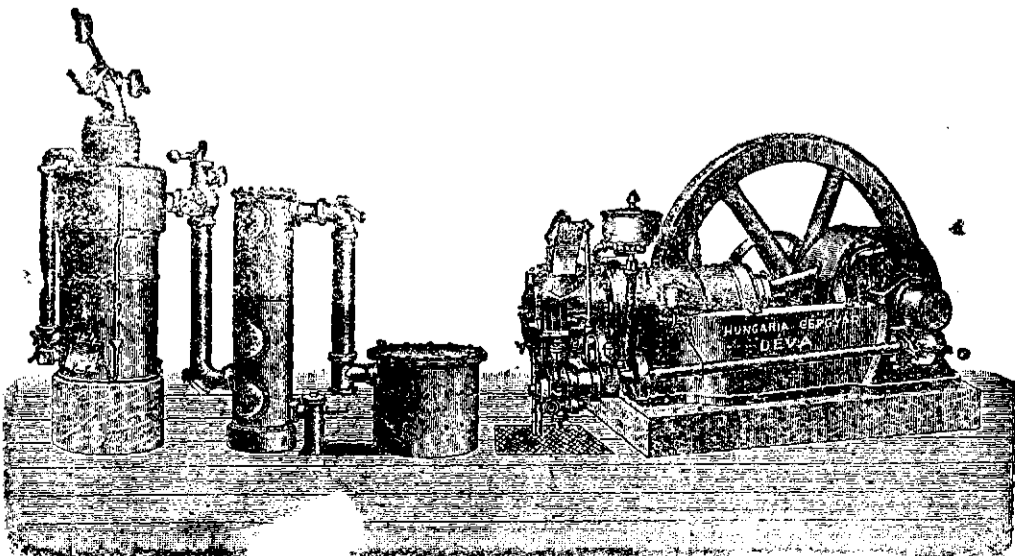
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trier, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Planuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Planuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrea. Apaducte și fântâni.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de gheață, lăptării și fabrică de cașuri și repararea canel.

Stațiuni de automobile.

NAGY JÓZSEF, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice pentru orice mobile de marmor, granit, sienit și marmor de labrador. — Brașov—Brassó.

Primește orice lucrări de sculptură, precum și pietre sepulcrale, monumente, mauzolee din orice fel de piatră. Prețuri moderate.

**Haas =
Károly**

primul armurar și optician din Szabadka, Egres-u. (Uri) (Kasino).

Mare asortiment de **arme și biciclete**

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pelângă garanție și prețuri moderate tot felul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofone, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

HOFFMANN SÁNDOR, Arad, Edificiul Teatrului.

Mare asortiment de :

Confecțiune p. dame

și
Paltoane de iarnă pentru băieți.

Stofe, catifele și materii pentru vestminte de casă.

Barcheturi, Tenise, Pânze și Albituri.

Cumpărare ocazională de câteva bucăți de

COVOARE PERZIANE.

Se primesc și doi învățacei buni.

S'a început deja marea expoziție de Crăciun, la

Fiți atenți la firmă!

REICHEL.

Fiți atenți la firmă!

In bazarul de concurență, vis-à-vis cu statuia „Libertății”.

Asortiment uriaș de jucării de copii și obiecte de lux, cu prețuri cari n'au mai existat. In grupuri de 5, 16, 25, 45 și 90 împărțit.

Ca orientare pentru public dăm următoarele informații:

Grupa 25.

Ciasornic cu mașinărie, tren, automobil, closon omnibus, jucărie sunătoare, mașină de călcat de nickel, piano cu 8 tonuri, cărți cu chipuri indistrugibile, cărți de povești: Robinson, Grin, Andersen. Lumea basmelor tinereței, jocuri de societate, păpuși îmbrăcate în număr mai mare de 100 păpuși veritabile franceze în mărime de 22 centimetri, ciasornice de buzunar cu trăgător, vatre de casă, măști în număr mare, animale de tinichea, roțile sunătoare, creion în formă de cheie, cuțite, creioane și tocuri, săbii, puști, chipiuri, vioare, mobile de casă. revizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși de celuloid indistrugibile, figuri de jucat etc.

Grupa 45.

Ciasornic de tras cu mașinărie, trăsuri electrice cu conduct superior, automobil cu vagoane colorate de tras, un acrobat puternic, closoni, și tot felul de animale, omnibus — motor, vapoare, noutăți de ceasuri sunătoare, armă de casă ideală cu tablă de țintă, trăsura de purtat, echipament întreg de soldat, baionetă cu piele lustruită cu lac, serviciu de porcelan pentru șase persoane, miel cu tonuri muzicale, soldat puternic de nedistrus 6 bucăți, cărți cu chipuri și cu povești, trăsura de păpuși cu roate de gumă, vase de culină din tinichea, odaie de baie aranjată, mașină de călcat din fier, mojar, stringător de bani cu ciasornic și clopoțel, domino de os, păpuși de mări gumă, iepure îndoit regulabil, closoni regulabili, tipografii pentru copii, de mână, lăterne magice, mașini de aburi veritabile, cuburi ilustrate 12 la număr, zidărie de piatră ca joc pentru copii, dulap, mașină pentru socotit, de copii, dobe cari se pot șuruba ca regulator, etc. etc.

Grupa 90.

Animale regulabile trase cu piele, mici, mari, cu voce și animale din masche, vase frumoase, soldați indistrugibili călări, menagerii, trenuri regulabile cu șine, tot felul de figuri și animale, și mașini de vapor, corăbii, scrinuri „Ripiter” de piatră fereastră de strugar cu garnitură, figure de șac puternice cu tablă de închis, domine de os cu 45 de figuri și 100 și 100 alte articole.

Păpuși solide franceze mișcătoare.

Mărime în centimetri: 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50 54 58 64
35 40 45 50 60 80 90 110 145 160 180 240 250
afară de aceasta un mare asortiment de păpuși de piele, păpuși îmbrăcate sau de celuloidă.

Păpușele cumpărate la mine le repar eu, în caz dacă : : se strică, și primesc tot felul de reparări posibile. : :

Mare asortiment în decoruri pentru pom de Crăciun.
Mare expoziție de gramofone cu ton de oțel, începând dela 9 fl., mare asortiment în plăci duble ca 1-50 cr. Fonograme surprizător — de Ieftino, 2-50 cr. cele mai bune tuburi cu 60 cr.

Cai cu leagăn de toate mărimile dela 1 fl.

Obiecte de lux:

Album de ilustrate din plüsch dela 45 cr. In sus, album de suvenir de plüsch dela 25 cr. In sus, caste de cusut, serviciu cu 6 farfurii 90 cr., serviciu de țuică 45 cr., uriaș magazin în obiecte pentru spălat, mâncat, de ceaiu, mai departe ortofolii de piele brodate, vase de flori, ciasornice, marmoră sculptată, mese mici de gust, serviciu de fumat de bronz și nenumărate alte obiecte.

Cumpărare de ocazie din obiecte de argint de China. — Umbrele bărbătești de mătase cu margine de otoman 1 fl. 70 cr. și încă multe obiecte neînșirate aici.

Trăsuri de copii mare asortiment dela 4 fl. 50 cr. în sus.

Pentru fiecare cumpărător se dă gratuit o fotografie mărită.

Fiți atenți la firmă!

Bazarul de teatru.